

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. paštu: rastine@tm.lt; indre.skersyte@tm.lt

2026-07-08 | Nr. 367

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO REG. NR. XVP-1496

Lietuvos advokatūra susipažino su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 papildymo 5¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XVP-1496“ projektu, Reg. Nr. 26-9803, (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 papildymo 5¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – Projektas), Reg. Nr. XVP-1496.

Pažymėtina, jog Lietuvos advokatūra iš esmės pritaria Nutarimo projekte pateiktai nuomonei, kad asmens duomenų tvarkymo vykdant vaizdo stebėjimą taisyklės, kurias siekiama įtvirtinti Projektu, iš esmės jau yra sistemiškai taikomos įgyvendinant 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrajame duomenų apsaugos reglamente) (toliau – BDAR) įtvirtintus asmens duomenų tvarkymo principus ir taisykles.

Vis dėlto Lietuvos advokatūra atkreipia dėmesį, kad praktikoje kyla su draudžiamų stebėti vietų reglamentavimo taikymu susijusių klausimų, kurie konkrečiu atveju lemia nepakankamą advokato susitikimų su klientu konfidencialumo bei advokatų veiklos garantijų užtikrinimą. Tai patvirtina aplinkybė, kad Lietuvos advokatūra jau ne vienerius metus kreipiasi į Policijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą ir kitas kompetentingas institucijas, siekdama užtikrinti tinkamą advokato ir kliento bendravimo konfidencialumo apsaugą bei advokatų veiklos garantijų laikymąsi. Lietuvos advokatūros turimais duomenis, minėtos institucijos, pažeisdamos advokato ir kliento susitikimo (bendravimo) konfidencialumą, advokato ir kliento susitikimus (bendravimą) sulaikymo, suėmimo, bausmių vykdymo įstaigose, areštinėse ir (ar) bet kuriose kitose tam skirtose patalpose, fiksuoja vykdydamos vaizdo stebėjimą.

Atitinkamai, jei būtų nuspręsta, kad Projektu siūlomas įtvirtinti reguliavimas yra reikalingas ir aktualus, Lietuvos advokatūros nuomone, Projektas turėtų būti tikslinamas. Atsižvelgdama į tai, Lietuvos advokatūra šiuo raštu teikia savo siūlymus.

Pirma, manytina, kad siūlomas nustatyti draudžiamų stebėti vietų sąrašas (Projektu siekiama įtvirtinti 5¹ straipsnio 2 dalis) yra neišsamus: t. y. neapima patalpų, skirtų asmenų susitikimams su gynėju (advokatu). Projekte pateiktas „absoliutaus privatumo“ vietų sąrašas neapima patalpų, kuriose advokatas susitinka su klientu – tiek sulaikymo, suėmimo ir bausmių vykdymo įstaigose, tiek areštinėse, tiek bet kuriose kitose tam skirtose patalpose (pavyzdžiui, teismuose esančiuose „advokatų kambariuose“, kur advokatas tariaisi su klientu ar dirba su bylų

dokumentais). Advokato ir kliento paslapties konfidencialumas yra esminė teisės į gynybą ir teisingo bylos nagrinėjimo garantija, saugoma Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 ir 22 straipsnių, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 8 straipsnių bei Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo nuostatų. Lietuvos advokatūros nuomone, net ir nesaugant vaizdo įrašų, pati advokato ir kliento stebėjimo galimybė paneigia atviro bendravimo su gynėju sąlygas ir kelia nepasitikėjimą teisėsaugos institucijomis. Vertintina, kad draudžiamų stebėti vietų sąrašė turėtų būti tiesiogiai nurodytos minėtos vietos. Atitinkamai, Projekto 5¹ straipsnio 2 dalies draudžiamų stebėti vietų sąrašą siūloma papildyti: „<...> bei patalpas, skirtas sulaikytų, suimtų ar nuteistų asmenų susitikimams su gynėju ar advokatu bei kitas patalpas, kuriose advokatas susitinka su klientu ar dirba su konfidencialiais duomenimis (įskaitant advokatų kambarius teismuose ir panašias erdves).“.

Antra, draudžiamų stebėti vietų sąrašas (Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 2 dalis) neapima vietų, kuriose asmenys privalo apsinuoginti gaunant paslaugas. Projekte nurodytos medicininės ar psichologinės apžiūros patalpos, tačiau neaptarti masažo kabinetai ir grožio procedūrų kabinetai, kuriuose asmuo privalo apsinuoginti (pavyzdžiui, atliekant kūno depiliaciją, masažą ar kitas tokio pobūdžio procedūras). Praktikoje šiose vietose privatumo lūkestis yra lygiai toks pat absoliutus kaip medicininio kabineto ar persirengimo patalpos atveju, o vaizdo stebėjimo rizika – ne mažesnė. Jei sąrašas paliekamas uždaro pobūdžio, tokios vietos lieka teisiškai neapsaugotos. Siūloma Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 2 dalyje papildomai įtvirtinti: „<...> persirengimo kabinas, masažo, grožio procedūrų ar kitas paslaugų teikimo patalpas, kuriose dėl teikiamų paslaugų pobūdžio asmuo turi apsinuoginti, <...>“.

Trečia, neapibrėžtos sąvokos (Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 2 ir 3 dalys) galėtų sukelti teisinio aiškumo ir aiškinimo problemų. Formuluoant „medicininės ar psichologinės apžiūros patalpos“ (2 dalis) neišskiria, ar draudimas taikomas visoms sveikatos priežiūros įstaigos patalpoms (plačiąja prasme), ar tik tiems kabinetams, kuriuose tiesiogiai teikiamos paslaugos. Vertintina, kad praktikoje tai sukeltų ginčus. Analogiškai „neatšaukiamas maskavimas“ (3 dalis) yra techniškai neapibrėžta sąvoka: tipinės komercinės kameros siūlo programines „privatumo zonas“, kurios iš esmės yra atšaukiamos, todėl absoliutaus „neatšaukiamumo“ reikalavimas eiliniam duomenų valdytojui būtų neįgyvendinamas. Siūloma tikslinti sąvoką „medicininės ar psichologinės apžiūros patalpos“ nurodant, kad draudimas taikomas patalpoms, kuriose tiesiogiai teikiamos sveikatos priežiūros ar psichologinės paslaugos, o „neatšaukiamo maskavimo“ reikalavimą pakeisti formuluote: „rizikai proporcingos techninės ir organizacinės priemonės, užtikrinančios nuolatinį nesusijusių zonų maskavimą“.

Ketvirta, Projektu siūlomas įtvirtinti reguliavimas nereglamentuoja garso įrašymo, kuris, vertintina, tiek pat svarbus užtikrinant teisę į privatų gyvenimą. Projektas reguliuoja tik vaizdo stebėjimą, tačiau, manytina, jog praktikoje garso fiksavimas kartu su vaizdo stebėjimu lygiai taip pat laikytinas įsibrovimu į asmens privatų gyvenimą – ypač patalpose, skirtose advokato ir kliento susitikimams (pokalbiams), kur garso įrašymas visiškai paneigtų konfidencialumo garantiją. Toks reguliavimo trūkumas yra ypač akivaizdus Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 2 dalyje, kur nustatomas draudimas stebėti tam tikras vietas: draudimas fiksuoti vaizdą, bet ne garsą, šiose patalpose sukuria faktiškai neveiksmingą apsaugą. Siūloma

apsvarstyti garso įrašymo, vykdomo kartu su vaizdo stebėjimu, reguliavimo įtraukimą į Projektą, o patalpose, skirtose susitikimams su gynėju (advokatu), nustatyti eksplicitinį garso įrašymo draudimą.

Penkta, saugojimo termino reglamentavimas (Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 4 dalis) yra pernelyg nelankstus ir nepakankamai apibrėžtas. Projektu siekiamo įtvirtinti 5¹ straipsnio 4 dalis *de facto* įtvirtina bendrą 14 kalendorinių dienų saugojimo terminą, kaip taisyklę, nepalikdama duomenų valdytojui galimybės pagrįsti ilgesnio saugojimo termino būtinumą individualiais rizikos vertinimo argumentais, kaip to reikalauja BDAR atskaitomybės principas. Praktikoje 14 kalendorinių dienų gali nepakakti daugeliui teisėtų tikslų (pavyzdžiui, ilgesnio ciklo turto saugumas, vėlesnio incidento atskleidimas). Be to, išimties formuluotė „kitas incidentas“ yra pernelyg neapibrėžta ir nesant aiškių kriterijų, vertintina, galėtų tapti nuolatinių ginčų šaltiniu. Atsižvelgiant į pateiktus argumentus, siūloma vietoje fiksuoto 14 kalendorinių dienų termino nustatyti, kad saugojimo terminas turi būti proporcingas stebėjimo tikslui ir pagrįstas duomenų valdytojo rizikos vertinimu, o išimtys turėtų būti tikslinamos nurodant konkrečius kriterijus, kuriems esant terminas gali būti pratęstas.

Maloniai prašome apsvarstyti ir atsižvelgti į šiuo raštu teikiamus siūlymus bei Lietuvos advokatūrą informuoti apie tolimesnę derinimo eigą.

Papildomai atkreipiame dėmesį, jog Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad teisės aktų projektus rengiantys subjektai gautus pasiūlymus, kurie pateikti ne Teisės aktų informacinėje sistemoje, taip pat turi perkelti ir paskelbti Teisės aktų informacinėje sistemoje.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Advokatų tarybos pirmininkas

Mindaugas Kukaitis